

The name *Kastriot* in a letter in Serbian from 1368

Abstract: *In the letter sent by Alexander of Valona to the Republic of Ragusa in 1368 is mentioned the name of kephale Kastriot. This is so far the earliest document in which this name appears. From the context it stands to reason that Kastriot here is a first name, not a surname as in the case of the Albanian hero Gjergj Kastrioti-Scanderbeg. This letter helps to shed light on the fact that later on this name was used as a surname in at least one case, that of the household of Scanderbeg. Although it is impossible to assert that this Kastriot is an ancestor of Scanderbeg, the name Kastriot helps imagine the connotations it conveyed to the average Albanian listener and speaker when it was used as a surname.*

The letter was first published by F. Miklosich and later on by other well-known scholars of Slavic studies.

Keywords: *Castriot, Valona, Aleksandar Valonski, Scanderbeg.*

Kjo asht letra e shumëpërfolun në të cilën shfaqet për herë të parë emni “Kastriot”. Letra asht transkriptue nga origjinali i shkruem me alfabetin “glagoljicë” e pastaj asht botue së pari nga sllavisti i njohun F. Miklosich, e mbas tij, edhe nga tjerë. Siç shihet nga teksti, togfjalëshi “... dhe qefalija i Kaninës Kastriot” qëndron në vete. Por ajo që tërheq ma shumë vëmendjen asht se “Kastriot”, këtu, asht emën i përveçëm dhe jo mbiemën, sikur e gjejmë tek Gjergj Kastrioti-Skënderbeu. Për këtë na jep siguri lista e gjatë e pushtetarëve që vijon e të cilët përmenden vetëm me emën e disa sish, edhe me titull.

Përmbajtja e saj na tregon pak a shumë se Aleksandri, sundimtar i Kaninës dhe i Vlonës i kishte kërkuë republikës së Raguzës [Dubrovnikut] që të quhej mik [qytetar] i saj. Për këtë ai duhej të betohej në ungjill bashkë me fisnikët e tij. Ndër këta fisnikë, apo oborrtarë, që betohen del edhe emni i Kastriotit, qefali i Kaninës.

Për Aleksandrin, dërguesin e letrës, dimë fare pak. Burimet e pakta na tregojnë se ai iu bashkue tri vjet ma vonë mbretit serb Vukashin, me 7 shtator 1371, në betejën e Maricës, afër Adrianopolit. Në këtë betejë u vra dhe kështu që Kanina dhe Vlona mbetën pa sundimtar. Mbas vdekjes së tij, njëfarë Gjergjit, ndoshta biri i paligjshëm i tij, mori Vlonën, por

ndërkaq Andre Muzaka i cili ishte i martuem me motrën e Aleksandrit¹, kundërshtoi, dhe mëtonte Kaninën dhe Vlonën. Nga ana tjetër, dy vajzat e Andre Muzakës, Komnena dhe Kirana, ishin të martueme përkatësisht me Gjergj Balshën dhe me Andre Gropën². Kështu, Andre Muzaka thirri në ndihmë dy dhandurët e tij kundër birit me gjasë të paligjshëm të Aleksandrit dhe rrethoi Vlonën në 1371. Ma vonë Andre Muzaka u tërhoq bashkë me dhandrrin e vogël, Andre Gropën dhe kështu Vlona i mbeti vetëm Balshës II.

Asht interesant fakti se mbiemni i sundimtarit Aleksandër nuk del nga dokumenti dhe studjuesit e sllavistikës përgjithësisht e përmendin si “Aleksandar Valonski” – Aleksandri i Vlonës. Megjithatë, tek studimi, “Venezia e l’Albania”³, emni i logotetit G’jurica asht lexue si mbiemën i Aleksandrit (*Lo Slavo Alessandro Gioric signoreggiava Vallona e Kanina.*) Në të vërtetë, jam i mendimit se “G’jurica” asht emni i logotetit i cili, si rregull, për të sigurue marrësin e letrave për vërtetësinë e tyre, u identifikonte në fund të çdo dokumenti. Pra, duhet interpretue si “logoteti G’jurica i Z.it Aleksandër” dhe jo “logoteti i Z.it Aleksandër G’jurica”.

Edhe në lidhje me Kastriotin të përmendun këtu nuk dimë shumë por nga dokumenti kuptohet qartë kamba që mban në oborrin e Aleksandrit. Kështu “qefalija”, simbas K. Jirečekut⁴, kishte në kontroll një konté. Detyra e tij ushtarake ishte me iu dhanë njerëz të armatosun tregtarëve që udhëtonin dhe nëse ndonjeni sish plaçkitez, simbas “Zakonik”-ut, bashkë me rojet që kishte dhe në prani të dëshmitarëve, duhej të damshpërblente fatkeqin. Po ashtu kishte edhe një gjykatë që kryesohej nga “qefalija”. Pra, ishte një kambë që lidhej me rendin publik por edhe me drejtësinë në qytezë ose konté.

Letra në të kaluemen ka qenë burim keqinterpretimesh filologjike dhe emni Kastriot asht lexue gabimisht si mbiemën i oborrtarit Branilo që përmendet këtu.

Natyrisht, kjo letër nuk mund të na provojë se ky Kastriot ishte një parardhës i Skënderbeut por megjithatë, përkthimi i saj do të ndihmojë, tash e mbrapa, me davaritë sadopak mjegullën dhe me kuptue se ç’domethanie e çfarë ngjyrimesh kuptimore përcillte në veshët e arbënve mbiemni i Skënderbeut.

Falenderoj për këshillat Prof. Mateo Žagar të Universitetit të Zagrebit.

1 GELCICH, Giuseppe, *La Zedda e la Dinastia dei Balšidi*, Spalato, 1899, fq. 81.

2 “Breve memoria de li discendenti de nostra casa Musachi”, ff. 18-19, në Charles HOPE, *Chroniques Gréco-Romanes* par, Berlin, 1873.

3 SCAPOLO, Emilio. “Venezia e l’Albania”, *L’Ateneo Veneto*, rivista bimestrale, XXXI, Venezia, 1908, fq. 7.

4 JIREČEK, K. *Istorija Srba*, Beograd 1952, fq. 29.

ПАКИ · И ПАКИ КОЛНКА КЕТЕ СВРШНТЕ С МОНЫМЪ ВЛАСТЕЛНОМЪ ДИМОМЪ ПА ПРИМА^м С
një i tillë . dhe prap, sa vendosët [çka të vendosni] me pushtetarin tim Dimën unë e pranoj

РАДОСТНУ^м ИЕРЕ ТОГО РАДИ ГА СМЬ ПОСЛАЛЪ МѢСТО СЕБЕ.
me gëzim sepse për këtë e pata nisë në kambën time.

† АВО ВЛАСТЕЛИ КОН ПРИСЕГУМО НА СЃОЕ И БЖЬСТВЕНОЕ ИЕВАНГЕЛИЕ ИМЕНЕМЪ
† Ja, me emën, pushtetarët të cilët u betuen në të shenjtin dhe të bekuemin ungjill:

ПРОДАНЫ БОЕВОДА И МИКАЛЕУШИ КЕФАЛИИ ВАРЛОНИКИ БРАНИЛО И КЕФАЛИИ КАНИНИ^и КИ
Prodan vojvoda dhe Mikaleushi, qefalija i Vlonës Branilo dhe qefalija i Kaninës

КАСТРИОТЬ И РАЧЕ ДВОРОДРЪЖИЦА И УЈЕГЛА СТАВИЛЕЦЬ · И СТАМАТЬ И ОБРАДЪ
Kastriot dhe Rajçe oborr-mbarështuesi dhe Ujegë stavileci dhe Stamati dhe Obrad

СЪДНИА · И ЗГУРЪ ДУКАИШЕРЕВИК^и И СМОКВА И КОСТАДИНЪ ШУРВОВНИКЪ И БОРИШЪ И
gjykatësi dhe Zgur Dukaishereviku dhe Smokva dhe Kostadin Shurvoviku dhe Borishi dhe

ГРУБОЈА И ДРАГУМАНЪ И БОГОЈА
Gruboja dhe Dragumani dhe Bogoja

† А ВОЗОИ ПИСАНІЕ ПИСА ЛОГОФЕТЬ Г^{на} АЛЕКСѢНДРА ГЮРИЦА ПО РѢЧИ ГДА
E sa për këtë letër, e shkroi logoteti i Z.tit Aleksendër G'jurica simbas fjalës së Z.tit

АЛЕКСѢНДРА И ВСЕХЪ ВЛАСТЕЛЪ.
Aleksandër dhe të gjithë pushtetarëve.

Marrë nga dy burime: STOJANOVIĆ, L.. *Zbornik*, knjiga XIX, *Stare srpske povelje i pisma*, knjiga I, Beograd-Sr. Karlovci, 1929, ff. 114-115, 119; MIKLOSICH, F. *Monumenta serbica spectantia historiam Serbiae, Bosnae, Ragusii, Viennae*, 1858, ff. 178-179, CLXIII.